

POLICJA A SPOŁECZEŃSTWO

Tomasz Michułka¹

Aktualność zasad sir Roberta Peela w budowaniu i kształtowaniu idei *community policing* w Nowym Yorku i w Polsce

Streszczenie: W niniejszym artykule podjęto próbę wykazania, że zasady sir Roberta Peela (1788–1850, dwukrotny premier Wielkiej Brytanii powołał do życia policję stołeczną), na których oparta jest filozofia *community policing*, są nadal aktualne i w dalszym ciągu stanowią podstawę budowania strategii działania i programów profilaktycznych zarówno w Stanach Zjednoczonych, jak i w Polsce. Mają one charakter uniwersalny, ponadczasowy i opierają się na koncepcji ścisłej współpracy policji ze społeczeństwem. Właściwe i skuteczne funkcjonowanie wspomnianej formacji uzależnione jest od społecznego poparcia, akceptacji dla podejmowanych przez nią działań. Konieczne jest kształtowanie świadomości społecznej w zakresie dobrowolnego przestrzegania prawa. Policja powinna zabiegać o szacunek i przychyłność społeczną poprzez adekwatne do zagrożeń stosowanie posiadanych sił i środków. Miarą skuteczności Policji jest brak przestępstw i naruszeń ładu i porządku publicznego oraz utrzymanie partnerskich relacji ze społeczeństwem. Okazuje się, że strategia, której zasadniczym elementem są działania, mające na celu wzmocnienie zaufania społecznego, jest realizowana przez policję w Nowym Yorku i w Polsce. Podejmowane przez te formacje przedsięwzięcia i inicjatywy wpisują się w realizację filozofii *community policing* i są odzwierciedleniem jej konstytutywnych cech, tj. konsultacji, adaptacji, mobilizacji, rozwiązywania problemów.

Słowa kluczowe: *community policing*, zasady sir Roberta Peela, dzielnicowy, programy społeczne, współpraca, lokalne społeczności, rozwiązywanie problemów

Abstract: This article is an attempt to prove that Sir Robert Peel's Principles (1788-1850 served twice as Prime Minister of the United Kingdom, established Metropolitan Police Force), provide the basis to the idea of *community policing*. Peelian Principles are still current and constitute the basis for implement strategy and proactive programmes in the United States of America and Poland. These principles are of timeless and universal values and go on the idea of close cooperation between Police and the society. The ability of the police to perform their duties in appropriate and effective way is dependent upon public approval of police actions. Police must structure the willing co-operation of the public in voluntary observance of the law. Police should seek the respect of the public and preserve public favour by using physical force only to extent necessary to secure observance of the law. The test of police efficiency is the absence of crime and disorder and maintaining a relationship with the public. It turns out that the strategy, which the main component of activities is to be able secure and maintain public trust, is accomplished by Police in New York and Poland. The projects and the initiatives of the police forces both emphasise *community policing* philosophy and reflect its essential features: consultation, adaptation, mobilisation, resolving problems.

Keywords: *community policing*, Sir Robert Peel's Nine Principles of Policing, neighbourhood coordination officer, *community programmes*, cooperation, the local community, resolving problems

Mimo upływu blisko dwóch wieków od 1829 r., kiedy to sir Robert Peel założyciel Metropolitan Police w Londynie (*Metropolitan Police Force*) przedstawił swoje zasady, to wciąż są one aktualne i przydatne w utrzymywaniu porządku publicznego. Początki kształtowania się idei

community policing w Stanach Zjednoczonych określa się na lata 80. Rozwój tej filozofii był konsekwencją spadku poziomu satysfakcji społeczeństwa z działań policji. Następował kryzys zaufania do tej formacji w zakresie skutecznego egzekwowania prawa oraz pogorszenie poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli w związku ze wzrostem przestępczości. Konieczne stało się poszukiwanie innych skutecznych metod mogących przyczynić się do zmian tej sytuacji. Okazało się, że pomocne mogą być normy, zasady postępowania sformułowane i spisane przez sir Roberta Peela (*Peelian Principles*). Jego zasady mówią, że jest alternatywa do militarnych, siłowych działań policji, polegająca na zapobieganiu przestępczości. Konieczne do tego jest rozwijanie wśród społeczeństwa chęci do współpracy z policją poprzez redukcje działań

¹ Insp. Tomasz Michułka — w Policji służy od 1995 r. Od 9 lutego 2016 r. jest komendantem wojewódzkim Policji z siedzibą w Radomiu. Ukończył Akademię Wychowania Fizycznego w Poznaniu. Jest także absolwentem Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie. Od początku związany był z pionem kryminalnym. Od 2007 r. do czasu powołania na stanowisko I zastępcy komendanta Wojewódzkiego Policji w Łodzi był naczelnikiem Wydziału Kryminalnego tej komendy. Podczas swojej drogi zawodowej odbył wiele szkoleń resortowych w zakresie zwalczania najpoważniejszych przestępstw kryminalnych, takich jak akty terroryzmu i uprowadzenia osób dla okupu.

Kontakt z autorem za pośrednictwem redakcji.

z użyciem siły przy rozwiązywaniu problemów. Niezbędne jest utrzymywanie stosunków partnerskich ze społeczeństwem opartych na zaufaniu i wzajemnej życzliwości. Te normy postępowania dały podstawę do tworzenia się filozofii *community policing* w Stanach Zjednoczonych, a następnie w wielu krajach świata w tym Polsce².

Według wielu ekspertów za początek *community policing* należy przyjąć lata 60., a za prekursora teoretycznego i praktycznego wprowadzania tej nowej filozofii sprawowania funkcji policyjnych można uznać Arthura Woodsa, który w latach 1914–1919 był szefem policji w Nowym Yorku. Jego przewodnią ideą było dążenie, aby zwykłym policjantom wpoić znaczenie społecznej ważności, powagi i wartości pracy policyjnej³.

Niezależnie jednak od poglądów na historię powstania tej filozofii wydaje się ona być niezwykle aktualna. Natomiast zasady Peela stanowią w dalszym ciągu podstawę budowania programów profilaktycznych zarówno w Stanach Zjednoczonych, jak i Polsce.

Zasady sir Roberta Peela

Sir Robert Peel (1788–1850) — był dwukrotnie premierem Wielkiej Brytanii i członkiem partii określanej dzisiaj jako konserwatywnej. Był osobą wszechstronnie wykształconą. Nauki pobierał w *Hipperholme Grammar School*, *Harrow School* oraz w *Christ Church* na Uniwersytecie Oksfordzkim. Na studiach uzyskał dyplomy pierwszej klasy z przedmiotów klasycznych i z matematyki. Zajmował wiele stanowisk w administracji rządowej, a w 1822 r. został ministrem spraw wewnętrznych. Na tym stanowisku przeprowadził wiele reform brytyjskiego prawa karnego. W 1829 r., na podstawie *Metropolitan Police Act*, powołał do życia policję stołeczną (jej funkcjonariusze otrzymali na jego cześć pseudonimy *Bobbies*)⁴.

Określił on wówczas 9 zasad jej funkcjonowania (*Sir Robert Peel's Nine Principles of Policing*)⁵:

Podstawową misją funkcjonowania policji jest zapobieganie przestępczości i naruszeniom ładu i porządku publicznego.

1. Sprawność policji w realizacji swoich obowiązków uzależniona jest od społecznego poparcia i akceptacji dla podejmowanych przez nią działań.
2. Policja musi uzyskać niewymuszoną współpracę społeczeństwa na rzecz świadomego, dobrowolnego przestrzegania prawa, aby móc zdobyć i utrzymać szacunek ze strony społeczeństwa.
3. Poziom współpracy ze społeczeństwem, który osiągnięto, zmniejsza się proporcjonalnie wraz z konieczności użycia siły fizycznej.

² <https://en.wikipedia.org/wiki/Community_policing#cite_note-11>, 20 lipca 2017 r.

³ J. Czapska, J. Wójcikiewicz, *Policja w społeczeństwie obywatelskim*, Kraków 1999, s. 133.

⁴ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Robert_Peel>, 20 lipca 2017 r.

⁵ D.L.Carter, *The Police and the Community*, New Jersey 2002, s. 5.

4. Policja zabiega o przychylność społeczną i zachowuje ją nie poprzez zaspakajanie potrzeb opinii publicznej, ale nieustanne demonstrowanie absolutnej bezstronności w służbie na rzecz prawa.
5. Policja wykorzystuje siłę fizyczną w stopniu niezbędnym do zapewnienia przestrzegania prawa lub przywrócenia porządku publicznego i tylko wtedy, gdy perswazja, porady i ostrzeżenia są niewystarczające.
6. Policja zawsze powinna utrzymywać relacje partnerskie ze społeczeństwem, które będą urzeczywistniać tradycję historyczną, że policja to społeczeństwo, a społeczeństwo to policja. Policja jest tylko częścią społeczeństwa, opłacaną, aby skupiać swoją całą uwagę na obowiązkach, które ciążyą na każdym obywatelu w interesie dobra społecznego.
7. Policja zawsze powinna ukierunkowywać swoje działania ściśle ze swoją rolą i nigdy nie okazywać skłonności do uzurpacji przywilejów władzy sądowniczej.
8. Prawdziwą miarą skuteczności policji jest brak przestępstw i naruszeń ładu oraz porządku publicznego, a nie upublicznianie dowodów na skuteczne ich zwalczanie

Zasady te stanowiły zaczątek tworzenia się tzw. *community policing* i dotychczas są źródłem inspiracji do tworzenia nowych planów strategii działania policji w wielu krajach.

Strategia działania nowojorskiej policji

Strategia działania nowojorskiej Policji oparta jest na filozofii *community policing* i bazuje na zasadach Peela. Jednym z przykładów jest *Neighborhood Policing Plan*, którego zasadniczym elementem są działania mające na celu uzyskanie i wzmocnienie zaufania społecznego. Cała strategia działania, w ramach tego planu, oparta jest na budowaniu bliskich relacji między policją a lokalną społecznością, których fundamentem jest *TRUST* — „ZAUFANIE”. Jednym z elementów tej strategii są zmiany w zakresie sposobu pełnienia służby patrolowo-interwencyjnej. Generalną zasadą jest, aby na interwencje policyjne wysyłać funkcjonariuszy, którzy na co dzień pełnią służbę w miejscu, gdzie zachodzi potrzeba podjęcia czynności i którzy są znani lokalnej społeczności (*sector officers*). Pozwala to uniknąć sytuacji, gdy interwencję podejmują przypadkowi policjanci, nieposiadający wiedzy i informacji na temat określonych środowisk, czy też niemający wystarczającego rozpoznania terenowego.

Odchodzi się zatem od wysyłania patroli na interwencję tylko i wyłącznie na podstawie wskazania systemu *Command & Control*, który z taką pasją był wdrażany w polskiej Policji na początku obecnego stulecia. Jest to system dowodzenia i kierowania umożliwiający pełny monitoring sił i środków, scentralizowane przyjmowanie zgłoszeń i centralne zarządzanie siłami policyjnymi. Po przyjęciu informacji o potrzebie podjęcia interwencji

system informatyczny, opierając się na posiadanej lokalizacji poszczególnych radiowozów automatycznie przydziela policjantom zadania do realizacji. Tak więc nowojorska Policja, oczywiście w zależności od rodzaju zdarzenia, przydziela interwencje głównie tym policjantom, którzy są znani lokalnej społeczności i codzienną służbą budują swój autorytet, niosąc im pomoc. Takie działanie idealnie wpisuje się w drugą zasadę sir Roberta Peela: sprawność policji w realizacji swoich obowiązków uzależniona jest od społecznego poparcia i akceptacji dla podejmowanych przez nią działań⁶.

Drugim ważnym elementem nowego planu strategicznego nowojorskiej Policji jest przydzielanie, przypisywanie do każdego sektora, rejonu dwóch *neighborhood coordination officers* (NCO_s) — usiłując przetłumaczyć znaczenie tej nazwy na język polski, moglibyśmy mówić o policjancie koordynującym daną dzielnicę, ale przecież to nic innego jak nasz dzielnicowy. Zadaniem NCO_s — dzielnicowych jest bliska współpraca z lokalną społecznością, identyfikowanie występujących tam problemów, rozwiązywanie ich, pogłębianie rozpoznania w zakresie przestępczości, podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie i zwalczanie wszelkiego rodzaju przestępstw i naruszeń ładu i porządku publicznego. Przede wszystkim mają oni jednak spełniać funkcję łącznika pomiędzy społeczeństwem a policją, spotykając się z lokalnymi liderami, czy też realizując pogadanki w szkołach⁷.

Tak więc zaobserwowano taki sam kierunek zmian, jak w inicjatywach polskiej Policji wdrażanych poprzez program „Dzielnicowy bliżej nas”, którego głównym celem jest zbudowania zaufania pomiędzy służbami i obywatelami oraz zainteresowanie się funkcjonariuszy sprawami mieszkańców.

Nowojorska policja w rozwijaniu idei *community policing* poszła jednak znacznie dalej. Postrzega ona bezpieczeństwo publiczne jako wspólne dobro, dlatego też wdraża społeczeństwo do wspólnej odpowiedzialności za nie oraz do współpracy. Dzieli się również swoimi możliwościami. Realizacja tej idei odbywa się poprzez *The Community Partner Program*, w ramach którego zaproszono do współpracy blisko 800 społecznych wolontariuszy. Ich zadaniem jest między innymi podejmowanie działań, mających na celu zbliżanie policji z mniejszościami zamieszkującymi w danej okolicy, w tym również pomoc w tłumaczeniu języków obcych. Zapoznają oni również nowych funkcjonariuszy z mieszkańcami. Partnerzy społeczni odgrywają również ważną rolę w tworzeniu programów edukacyjnych dla społeczności lokalnych. Efektem tych działań jest zwiększona liczba pozytywnych kontaktów z mieszkańcami, ale również lokalnymi autorytetami, czy też przedstawicielami władzy. Jest to nic innego jak

odzwierciedlenie trzeciej zasady sir Roberta Peela: policja musi uzyskać niewymuszoną współpracę społeczeństwa na rzecz świadomego, dobrowolnego przestrzegania prawa, aby móc uzyskać i utrzymać szacunek ze strony społeczeństwa⁸.

Budowanie społecznego zaufania odbywa się również przez ścisłe działanie i współpracę z różnego rodzaju organizacjami społecznymi, organizacjami non profit, grupami wyznaniowymi, ale również partnerami, których celem działania jest bezpieczeństwo publiczne i pomoc ofiarom przestępstw.

Wszystkie wymienione działania i inicjatywy doskonale wpisują się w zasady sir Roberta Peela oraz są kwintesencją jego myśli, że zdolność policji do wypełniania swojej roli i zadań uzależniona jest od społecznej aprobaty jej istnienia, działania i zachowania oraz od jej umiejętności do zapewnienia i utrzymania szacunku społecznego⁹.

Filozofia *community policing* w Polsce

Szukając odpowiedzi na pytanie, czy w działaniu polskiej Policji funkcjonują i mają zastosowanie zasady sir R. Peela i czy ich odzwierciedleniem jest wdrażanie filozofii *community policing* można znaleźć szereg argumentów za odpowiedzią twierdzącą.

Przemiany, jakie dokonały się w mentalności funkcjonariuszy i nastawieniu społecznym w zakresie wzajemnych relacji, są olbrzymie. Ogromną rolę odgrywają w nich programy społeczne, takie jak „Dzielnicowy bliżej nas”, „Razem bezpieczniej”, czy wdrażanie Krajowej mapy zagrożeń bezpieczeństwa. Niezmiernie ważnym elementem w zbliżaniu policji i społeczeństwa jest przywracanie posterunków Policji w małych miejscowościach.

„Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań. Razem bezpieczniej im. Władysław Stasiaka na lata 2016 i 2017” ukierunkowany jest na kształtowanie postaw współodpowiedzialności za bezpieczeństwo publiczne Policji i społeczeństwa.

Cel główny określono jako wspieranie działań na rzecz bezpieczeństwa społeczności lokalnych, który jest realizowany przez trzy cele szczegółowe:

1. Bezpieczeństwo w miejscach publicznych ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia lokalnych systemów bezpieczeństwa.
2. Przeciwdziałanie zjawiskom patologii oraz ochrona dzieci i młodzieży.
3. Edukacja dla bezpieczeństwa¹⁰.

Poprzez realizację tych celów może zostać osiągnięty ten najważniejszy skutek, jakim jest uzyskanie niewymu-

⁸ D.L Carter, *The Police...*, wyd. cyt., s. 5.

⁹ Tamże.

¹⁰ Uchwała nr 23 Rady Ministrów z 8 marca 2016 r. w sprawie „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysław Stasiaka na lata 2016 i 2017” (DzU z 31 marca 2016 r., poz. 293).

⁶ D.L Carter, *The Police...*, wyd. cyt., s. 5.

⁷ <<http://www1.nyc.gov/site/nypd/bureaus/patrol/neighborhood-coordination-officers.page>>, 20 lipca 2017 r.

szonej współpracy społeczeństwa na rzecz świadomego, dobrowolnego przestrzegania prawa. Myśl ta z pewnością została zawarta w trzeciej zasadzie Peela.

Niezmiernie istotnym elementem jest wdrażanie Krajowej mapy zagrożeń bezpieczeństwa (dalej jako KMZB). Jest to doskonałe narzędzie, które pozwala na rzetelne i czytelne zidentyfikowanie i przedstawienie, w tym społecznościom lokalnym, skali i rodzaju zagrożeń. Identyfikacja ta nie może przebiegać bez uwzględnienia oczekiwań społecznych, dlatego też społeczeństwo ma możliwość bezpośredniego uczestniczenia w tworzeniu KMZB przez dokonywanie zgłoszeń. Mapy zagrożeń należy traktować jako istotny element procesu zarządzania bezpieczeństwem publicznym, realizowanym w partnerstwie międzyinstytucjonalnym i społecznym. Powinny one służyć również optymalnej alokacji zasobów sprzętowo-kadrowych służb, w szczególności do podejmowania decyzji dotyczących tworzenia komisariatów i posterunków Policji.

Poprzez włączanie społeczeństwa do aktywnego udziału w tworzeniu KMZB zachęca się mieszkańców do przekazywania informacji o zagrożeniach dla wspólnego dobra i jest to niewątpliwie realizacja siódmej zasady Peela: policja zawsze powinna utrzymywać relacje partnerskie ze społeczeństwem, które będą urzeczywistniać tradycję historyczną — że policja to społeczeństwo, a społeczeństwo to policja; policja jest tylko częścią społeczeństwa, opłacaną, aby skupiać swoją całą uwagę na obowiązkach, które ciążyą na każdym obywatelu w interesie dobra społecznego¹¹. Społeczeństwo bardzo chętnie korzysta z możliwości, jakie daje im KMZB. Odzwierciedleniem tej tezy są choćby dane z garnizonu mazowieckiego z 19 lipca 2017 r. W województwie tym od 20 września 2016 r. odnotowano 20 077 zgłoszeń. Po przeprowadzeniu weryfikacji w 8277 przypadkach policjanci uznali zgłoszone zagrożenia za „potwierdzone”, natomiast 11 567 zgłoszeń uznano jako „niepotwierdzone”. Weryfikacja 201 jest w trakcie. Potwierdzalność dla Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu wynosi 41,22% co świadczy o stosunkowo dużej rzetelności obywateli w zakresie przekazywanych informacji.

Patrząc jednak przez pryzmat inicjatyw i doświadczeń nowojorskiej policji, wydaje się, że można zrobić i osiągnąć jeszcze więcej. Wśród znacznej części społeczeństwa mogą pojawiać się negatywne konotacje odnoszące się do zjawiska współpracy mieszkańców i Policji. Duże zaangażowanie społeczeństwa w tworzeniu KMZB powiązanie jest jednak z pewną anonimowością, która towarzyszy zgłaszaniu zagrożeń. Dlatego tak ważne jest wprowadzanie filozofii *community policing* opartej na podstawowych i także aktualnych zasadach sir R. Peela.

Przyglądając się poszczególnym cechom tej idei, zdefiniowanym w sposób naukowy oraz działaniom podejmo-

wanym w celu ich realizacji w Polsce, wydaje się, że tak właśnie się dzieje.

Wyróżnia się 4 cechy konstytutywne *community policing*:

1. Konsultacje, polegające na prowadzeniu systematycznych badań na temat potrzeb mieszkańców w zakresie poprawy bezpieczeństwa oraz związanych z tym oczekiwań wobec policji.
2. Adaptacja, rozumiana jako zmiana dowodzenia w taki sposób, aby w małych lokalnych jednostkach Policji możliwe było decydowanie o przesuwaniu sił i środków w celu zaspokojenia specyficznych potrzeb poszczególnych rejonów.
3. Mobilizacja, polegająca na aktywnym zaangażowaniu ludzi i instytucji (publicznych i prywatnych) spoza policji w rozwiązywanie problemów związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa.
4. Rozwiązywanie problemów, tj. eliminowanie warunków, które wywołują przestępczość i strach, a w konsekwencji prewencja na lokalnym poziomie, skoncentrowana na warunkach powstawania przestępstw (prewencja społeczna)¹².

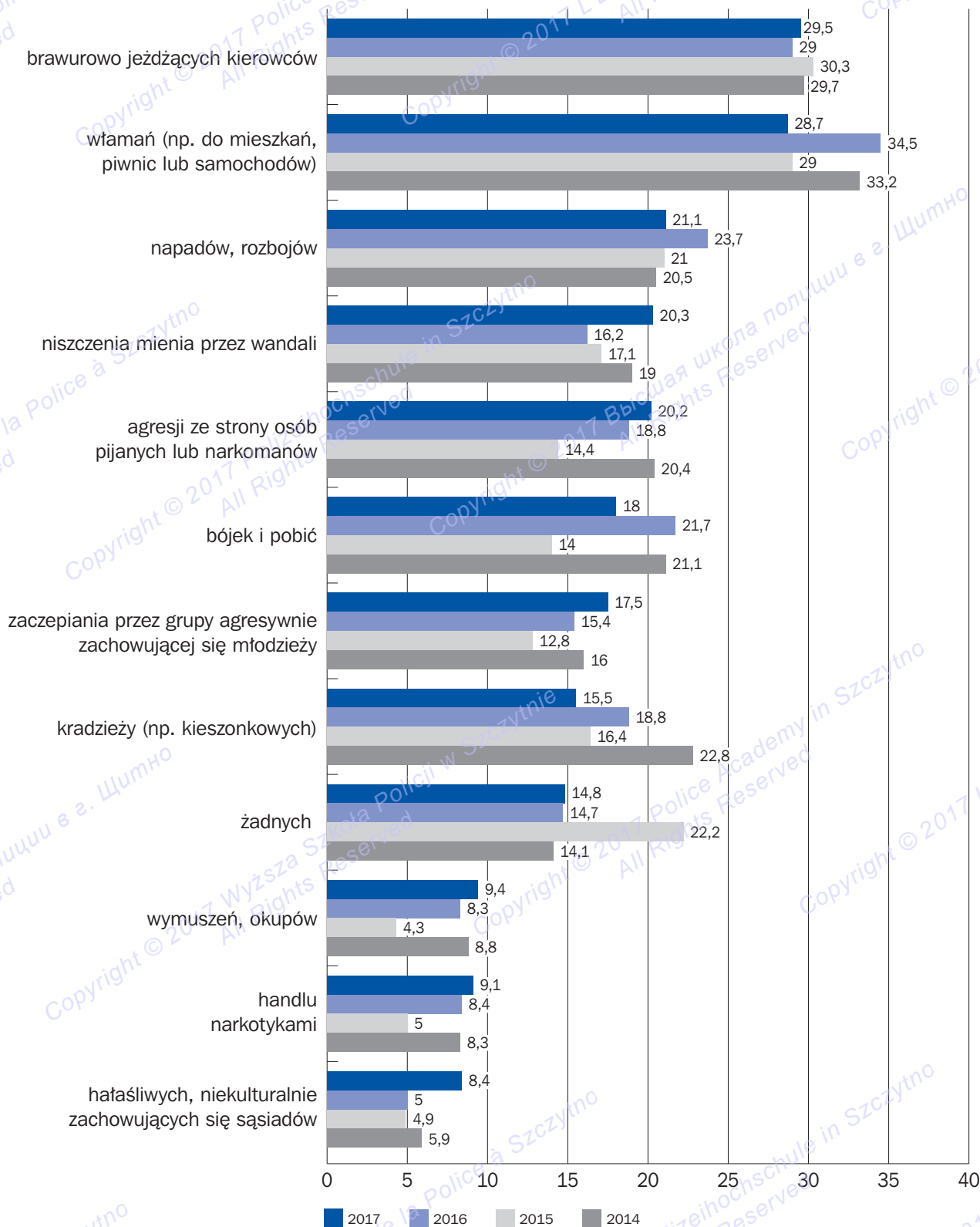
Niezmiernie istotny jest etap konsultacji społecznych, ponieważ jak trafnie zauważył już sir R. Peel w zasadzie drugiej: sprawność policji w realizacji swoich obowiązków uzależniona jest od społecznego poparcia i akceptacji dla podejmowanych przez nią działań¹³. Tak więc policja nie może sprawnie działać bez właściwego określenia swoich priorytetów zgodnie z oczekiwaniami społecznymi. W styczniu 2017 r. odbyła się już X edycja „Polskiego Badania Przystępczości” (dalej jako PBP). Jest to przedsięwzięcie realizowane cyklicznie od 2007 r., badające opinię społeczną. Jest ono prowadzone na próbie 17 tys. Polaków powyżej 15. roku życia — po tysiąc respondentów (losowa próba reprezentatywna) w każdej komendzie wojewódzkiej i komendzie stołecznej Policji. Wylosowanie próby, przeprowadzenie badania oraz opracowanie statystyczne danych Komenda Główna Policji zleca niezależnym firmom badawczym. Odbywa się ono poprzez wywiad bezpośredni (*face to face*). Polskie Badanie Przystępczości jest realizowane zawsze w styczniu danego roku — respondent może w ten sposób dokonać oceny z perspektywy mijającego roku. Badanie to dotyczy wielu obszarów, między innymi poziomu zaufania społecznego do Policji, oceny skuteczności jej działania, poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli. Najistotniejsze jednak wydają się być pytania dotyczące rodzaju zagrożeń, których najbardziej obawia się społeczeństwo oraz oczekiwań społecznych, bo na ich podstawie możliwe jest określenie priorytetów działania dla Policji.

¹² J. Czapska, J. Wójcikiewicz, *Policja w społeczeństwie...*, wyd. cyt., s. 138–139.

¹³ D.L. Carter, *The Police...*, wyd. cyt., s. 5.

¹¹ D.L. Carter, *The Police...*, wyd. cyt., s. 5.

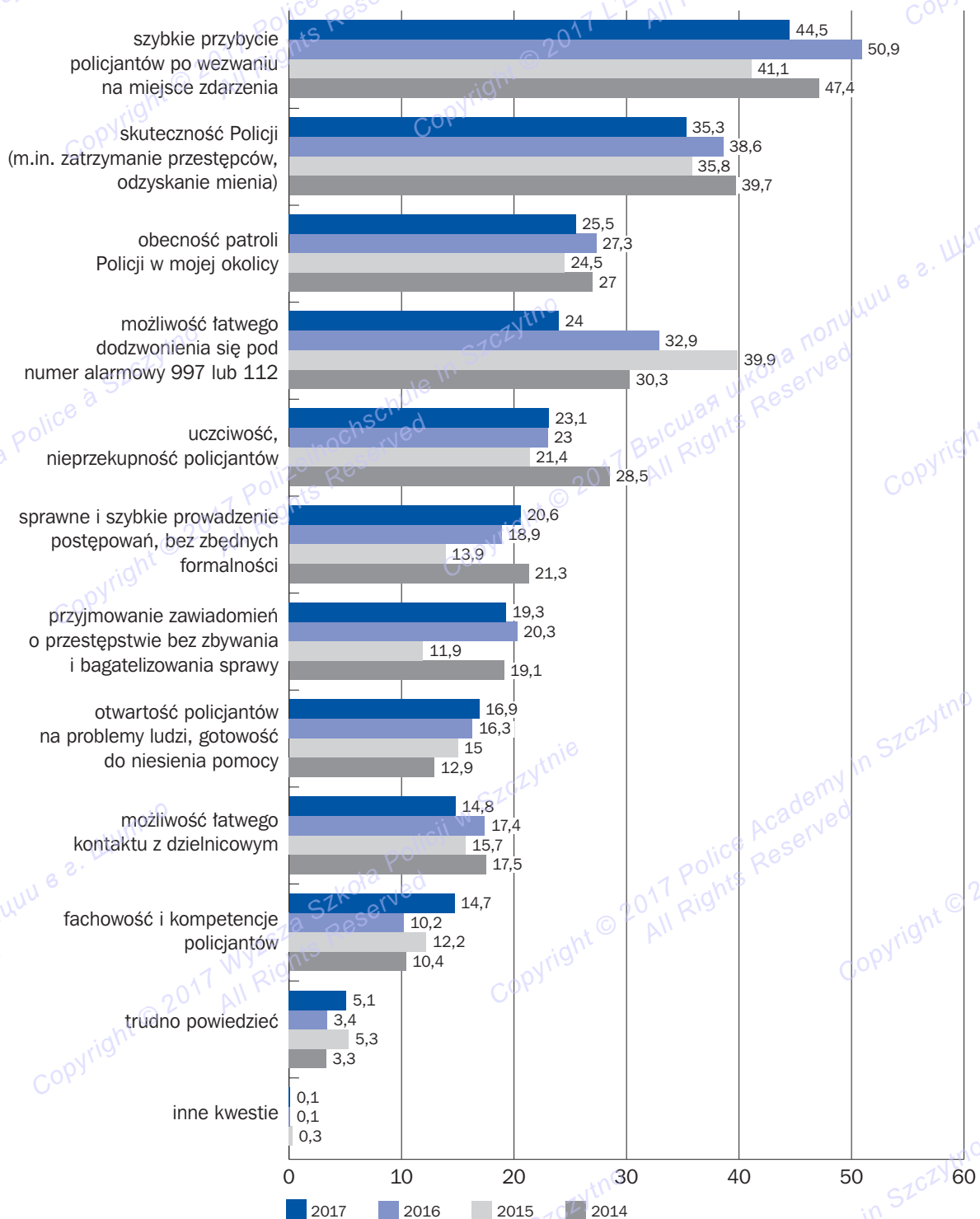
Czego, jakich zagrożeń najbardziej obawia się Pan(i) w pobliżu swego miejsca zamieszkania? Lata 2014–2017

Wykres 1. Zagrożenia wskazane przez badanych w PBP

Źródło: KGP, *Biuletyn Polskiego Badania Przeszłości* porównanie wyników X edycji badania do poprzednich edycji, Warszawa, luty 2017, dokument w posiadaniu autora, ponadto wyniki z lat 2016 oraz 2017 dostępne na stronie: <http://bip.kgp.policja.gov.pl/kgp/badania-opinii-publicznej/25_207,Badania-opinii-publicznej-dotyczace-Policji.html>, 29 sierpnia 2017 r.

Które kwestie związane z pracą Policji są dla Pana(i) osobiście najważniejsze? Lata 2014–2017, N=17 000

Wykres 2. Najważniejsze kwestie związane z pracą Policji wskazane przez badanych w PBP

Źródło: KGP, *Biuletyn Polskiego...*, wyd. cyt.

Powyższe wykresy, a właściwie zawarte w nich odpowiedzi, stanowią doskonałą bazę do wyznaczania zmian w funkcjonowaniu Policji.

Drugi niezmiernie ważny element *community policing* to adaptacja, czyli takie dyslokowanie i wykorzystywanie

siły, aby spełniać potrzeby lokalnych społeczności. W tym miejscu zasadne jest przytoczenie piątej zasady sir R. Peela: policja zabiega o przychylność społeczną i zachowuje ją nie poprzez zaspakajanie potrzeb opinii publicznej, ale nieustanne demonstrowanie absolutnej bezstronności

w służbie na rzecz prawa¹⁴. Podkreślenia wymaga kwestia transparentności i celowości działań, które muszą być realizowane tylko i wyłącznie dla dobra publicznego.

Bardzo dobrym przykładem adaptacji w działaniach polskiej Policji jest odtwarzanie zlikwidowanych posterunków policji. Niezmiennie od 4 lat osoby biorące udział w badaniu odpowiadają, że najważniejszą kwestią dla nich związaną z pracą policji jest szybkie przybycie policjantów po wezwaniu na miejsce zdarzenia. Aby sprostać oczekiwaniom społecznym w tym obszarze, wdrożono szereg przedsięwzięć mających poprawić tzw. czas reakcji na zdarzenie. Przyczynić się do tego mają również odtwarzane posterunki Policji. Analizując to zagadnienie na przykładzie garnizonu mazowieckiego, gdzie przywrócono funkcjonowanie 9 posterunków można stwierdzić, że cel został osiągnięty. Reaktywacja tych jednostek spowodowała skrócenie czasu reakcji w zakresie tzw. interwencji pilnych w siedmiu przypadkach co obrazuje poniższa tabela.

KPP/KMP	Gmina	Data powstania	2016 r.	2017 r.
			Pilny	Pilny
KMP Ostrołęka	Łyśce	15.06.2016 r.	16:44	15:30
KPP Garwolin	Maciejowice	3.10.2016 r.	17:07	11:50
	Sobolew		12:41	10:35
	Miastków Kościelny		12:45	14:37
KPP Węgrów	Korytnica	3.10.2016 r.	20:09	15:07
KMP Radom	Jastrzębia	19.12.2016 r.	12:54	11:11
	Przytyk	27.02.2017 r.	11:10	17:59
KPP Wyszków	Zabrodzie	19.12.2016 r.	12:58	09:28
KMP Siedlce	Zbuczyn	3.10.2016 r.	15:29	13:48

Tabela 1. Czas reakcji na zdarzenie (dane obejmują okres styczeń–czerwiec (średnia z 6 miesięcy)

Źródło: dane z: Krajowego Systemu Informacyjnego Policji, Systemu Elektronicznej Sprawozdawczości Policji, Komendy Miejskie Policji/ Komendy Powiatowe Policji

Powyższe działania i osiągnięte efekty dowodzą, że polska Policja w swoim postępowaniu uwzględnia ważny element, jakim jest adaptacja rozumiana jako zmiana dowodzenia w taki sposób, aby dostosowywać dyslokacje sił i środków do realizacji oczekiwań społecznych.

Zarówno nowojorska, jak i polska Policja zdaje sobie sprawę, jak ważną rolę odgrywa pozyskiwanie do współpracy partnerów spoza policji (mobilizacja). Funkcjonariusze New York Police Department (NYPD) realizują to zadanie między innymi poprzez wymieniony już program *The Community Partner Program*. W Polsce polega to głównie na współpracy przy realizacji różnego rodzaju projektów i programów, jak chociażby „Razem bezpieczniej”, wielu podmiotów odpowiedzialnych za działania między innymi: Żandarmerii Wojskowej, władz samorządowych, organizacji pozarządowych. Druga zasada sir R. Peela mówi

o konieczności zapewnienia sobie przez Policję społecznego poparcia i akceptacji dla podejmowanych przez nią działań. Można to osiągnąć właśnie na etapie „mobilizacji” przez zaproszenie do współpracy osób będących autorytetami w społecznościach lokalnych.

Finalnym elementem *community policing* jest rozwiązywanie problemów wśród lokalnej społeczności. Ponownie jakże aktualne okazują się zasady sir R. Peela. Zasada pierwsza: podstawową misją funkcjonowania policji, jest zapobieganie przestępczości i naruszeniom ładu i porządku publicznego¹⁵ — wprost mówi, że najistotniejszym zadaniem dla Policji jest zapobieganie, a przecież to nic innego jak rozwiązywanie problemów. Zasada czwarta: poziom współpracy ze społeczeństwem, który osiągnięto, zmniejsza się proporcjonalnie wraz z konieczności użycia siły fizycznej. Zasada szósta: policja wykorzystuje siłę fizyczną w stopniu niezbędnym do zapewnienia przestrzegania prawa lub przywrócenia porządku publicznego i tylko wtedy, gdy perswazja, porady i ostrzeżenia są niewystarczające¹⁶.

Powyższe dwie zasady wskazują, że użycie siły jest ostatecznością, która negatywnie wpływa na wizerunek Policji i jest pochodną nieporadności w zakresie rozwiązywania problemów.

Najbardziej upowszechnioną sekwencją działań wprowadzoną na potrzeby zarządzania procesem rozwiązywania problemów jest model przypisywany autorstwu Johna Ecka oraz Williama Spelmana. Określany jest on akronimem SARA (z ang. *Scanning* — identyfikacja, skanowanie, *Analysis* — analizowanie, badanie, *Response* — działanie, reakcja, *Assessment* — ocena)¹⁷.

W przeciwieństwie do wielu krajów, które wybierają model SARA, *Royal Canadian Mounted Police* (kanadyjska policja) stosuje własny model CAPRA (z ang. *Clients/Community, Acquiring and Analyzing, Partnership, Response, Assessment*). Podstawową zaletą tego sposobu rozwiązywania problemów jest koncentrowanie się na zaspakajaniu potrzeb społecznych i utrzymywaniu partnerstwa z aktywnymi grupami obywateli¹⁸.

Niezależnie od zastosowanej metody rozwiązywania problemów najważniejszy jest efekt końcowy, którym powinno być niedopuszczenie do popełnienia przestępstwa czy wykroczenia. Działania nowojorskiej i polskiej policji niewątpliwie zmierzają we właściwym kierunku i są podejmowane z przeświadczeniem, że osiągnięcie wyznaczonych celów możliwe jest tylko i wyłącznie przy zapewnieniu sobie właściwej współpracy ze społeczeństwem. Filozofia *community policing*, oparta na zasadach Peela, wydaje się być nadal bardzo aktualna i stanowi w dalszym ciągu podstawę budowania programów profilaktycznych zarówno w Stanach Zjednoczonych, jak i Polsce.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ K. Łojek, *Metodyka rozwiązywania problemów kryminalnych*, Szczytno 2008, s. 24.

¹⁸ Tamże, s. 25–26

¹⁴ Tamże, s. 5.